

Kesan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) Kepada Kos Projek Pembinaan Di Selangor

Nur Ayunni Sabarani¹, Norliana Sarpin^{1,2*}, Roshartini Omar^{1,2}, Sulzakimin Mohamed^{1,2}, Norddin Ismayatim³

¹Jabatan Pengurusan Pembinaan, Fakulti Pengurusan Teknologi dan Perniagaan, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, Parit Raja, Batu Pahat, Johor 86400, MALAYSIA

²Center of Sustainable Infrastructure and Environmental Management (CSIEM), Fakulti Pengurusan Teknologi dan Perniagaan, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, Parit Raja, Batu Pahat, Johor 86400, MALAYSIA

³MB world Group Berhad, Level 6, Plaza DNP, Jalan Dato' Abdullah Tahir, Johor Bahru, Johor, 80300, MALAYSIA

*Corresponding Author Designation

DOI: <https://doi.org/10.30880/rmtb.2022.03.01.036>

Received 31 March 2022; Accepted 30 April 2022; Available online 25 June 2022

Abstract: The cost of a construction project is a very important element in the construction industry especially for the project itself. This is because every construction company needs to have sufficient financial resources to achieve the set financial obligations. However, the MCO implemented to disconnect the COVID-19 network has led to the emergence of situations that affect the cost of construction projects and can cause losses to the contractor. Therefore, this study is implemented to identify the situational factors of MCO that affect the cost of construction projects and identify strategies used to deal with situations that affect the cost of construction projects in Selangor during MCO. This study was conducted at construction sites at Selangor. This study was also implemented by using literature review method and qualitative method by interview through the use of semi-structured interview questions. The respondents involved in the interview questions are the construction site project manager in Selangor. A total of three respondents were involved in the study representing each of the construction sites supervised respectively. The findings of the study found that the main factor of the MCO situation that affects the cost of construction projects is that there is no physical distancing at the construction site which ultimately leads to an increase in management costs and a limited number of employees. While the strategy used to deal with situations that affect the cost of construction projects during MCO is to apply for an extension of time for construction projects, provide complete supporting documents and ensure employees comply with SOPs. Therefore, this study is important in focusing on solving problems involving

the cost of construction projects during MCO as well as to reduce losses to the contractors.

Keywords: Movement Control Order (MCO), Construction Project Cost, Impact, Factors, Strategy

Abstrak: Kos projek pembinaan merupakan elemen sangat penting di dalam industri pembinaan khususnya bagi projek itu sendiri. Hal ini kerana setiap syarikat pembinaan perlu mempunyai sumber kewangan yang mencukupi bagi mencapai obligasi kewangan yang ditetapkan. Namun, PKP yang dilaksanakan bagi memutuskan rangkaian COVID-19 telah menyebabkan timbulnya situasi-situasi yang mempengaruhi kos projek pembinaan dan boleh menyebabkan kerugian kepada pihak kontraktor. Justeru itu, kajian ini dilaksanakan adalah untuk mengenalpasti faktor-faktor situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan dan mengenalpasti strategi yang digunapakai bagi menghadapi situasi yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan di Selangor semasa PKP. Kajian ini dijalankan di tapak pembinaan di sekitar Selangor. Kajian ini juga dilaksanakan dengan menggunakan kaedah kajian literatur dan kaedah kualitatif secara temubual melalui penggunaan soalan temubual secara semi struktur. Responden yang terlibat dalam soalan temubual ialah pihak pengurus projek tapak pembinaan di Selangor. Seramai tiga orang responden telah terlibat dalam kajian yang mewakili setiap tapak bina yang diselia masing-masing. Dapatan kajian mendapati faktor utama situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan ialah tiada penjarakan fizikal di tapak bina yang akhirnya menyebabkan berlaku kenaikan kos pengurusan dan bilangan pekerja yang dihadkan. Manakala strategi yang digunakan bagi menghadapi situasi yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan semasa PKP adalah memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan, menyediakan dokumen sokongan yang lengkap dan memastikan pekerja mematuhi SOP. Justeru itu, kajian ini adalah penting dalam memberi fokus kepada penyelesaian masalah melibatkan kos projek pembinaan semasa PKP sekaligus dapat mengurangkan kerugian kepada kontraktor.

Kata Kunci: Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), Kos Projek Pembinaan, Kesan, Faktor-Faktor, Strategi

1. Pengenalan

Industri pembinaan memberikan sumbangan yang besar kepada ekonomi negara (Kasim, 2020). Industri pembinaan memainkan peranan yang besar kerana statusnya yang dinamik dan dapat memperluaskan hubungan dengan sektor ekonomi yang lain bagi meningkatkan ekonomi negara. Hal ini kerana industri pembinaan menyediakan infrastruktur sosio-ekonomi untuk pertumbuhan dan pengeluaran industri serta kemudahan asas seperti tempat kediaman, taman permainan dan stadium, unit rawatan kesihatan, jalan raya, lebuh raya, kereta api, pelabuhan, lapangan terbang, empangan, penjanaan tenaga dan membekalkan stesen, utiliti komunikasi, dan juga infrastruktur asas lain yang diperlukan untuk negara bagi membangun dan meningkatkan taraf kehidupan rakyat Malaysia (Khan *et al.*, 2014).

Sejak PKP dilaksanakan pada 18 Mac 2020, ia telah dijangkakan akan memberi risiko dan cabaran yang besar kepada industri di seluruh negara (Mohamad & Jamaluddin, 2020). PKP yang berpunca daripada pandemik COVID-19 ini bukan sahaja mengancam perkembangan sektor kesihatan dan ekonomi malah ia juga memberikan impak negatif kepada industri pembinaan (Mohamad & Jamaluddin, 2020). Beberapa impak ketara membabitkan isu kewangan, penyampaian projek dan kekgangan kerja juga dikenal pasti (Nawawi, 2020).

Permasalahan utama yang mempengaruhi kos projek pembinaan ialah kerajaan mengeluarkan arahan pelaksanaan PKP bagi mengawal dan memutuskan rangkaian COVID-19. Arahan pelaksanaan PKP ini berpunca daripada peningkatan kes yang berlaku. Menurut Sulaiman (2021), jumlah kes jangkitan di Selangor pada 29 Mei 2021 telah mencecah 182,338 kes iaitu jumlah tertinggi dibandingkan dengan negeri-negeri lain. Peningkatan kes yang berlaku di Selangor telah menyebabkan beberapa situasi yang telah menyebabkan projek pembinaan terpaksa dihentikan. Situasi-situasi yang terjadi di Selangor khususnya telah menyulitkan pihak kontraktor utama bagi menyiapkan projek yang sedang dilaksanakan.

Masalah melibatkan kos pembinaan sering terjadi tidak kira sama ada melibatkan projek besar mahupun projek kecil. Masalah melibatkan kos ini berterusan menjadi belenggu industri pembinaan sebelum PKP dan selepas PKP. Kajian terhadap kesan PKP kepada kos projek pembinaan ini penting kepada pihak industri bagi mengenalpasti segala masalah yang timbul melibatkan kos projek pembinaan semasa tempoh pelaksanaan PKP dan cara mengatasinya. Akhir sekali, pihak akademik seperti pelajar dan penulis dapat mengetahui dan mempelajari faktor yang memberi kesa kepada kos projek pembinaan khususnya dari segi kajian akan datang. Kajian ini diharapkan dapat memberi sedikit sebanyak pendedahan tentang kesan pelaksanaan PKP kepada industri pembinaan khususnya kos projek pembinaan itu sendiri.

2. Kajian Literatur

Bahagian ini membincangkan tentang kesan PKP kepada kos projek pembinaan di Selangor.

2.1 Kesan PKP Kepada Projek Pembinaan

PKP yang dilaksanakan memberi kesan kepada projek pembinaan yang sedang dilaksanakan. Antara kesan PKP kepada projek pembinaan adalah seperti berikut:

(a) *Projek Pembinaan Ditutup dan Diberhentikan*

Menurut Bernama (2020), kesemua aktiviti pembinaan diarahkan tutup akibat daripada arahan yang dikeluarkan oleh pihak kerajaan bagi mengawal pandemik COVID-19 di Malaysia pada Mac 2020. Ketika situasi ini berlaku, kerja-kerja kritikal sahaja dibenarkan beroperasi bagi menjaga keselamatan dan keamanan orang awam.

(b) *Lanjutan Masa*

Menurut Jawing (2021), kelewatan penyiapan kebanyakan projek pembinaan yang berlaku adalah disebabkan pelaksanaan PKP. Pada awal pelaksanaan PKP, kebanyakan tapak pembinaan diberhentikan dan menyebabkan kerja-kerja binaan tidak dapat diteruskan dan ia menyumbang kepada berlaku kelewatan bagi projek pembinaan tersebut.

(c) *Peningkatan Kos Pembinaan*

Pada 20 September 2020, harga bahan telah meningkat sebanyak 0.1 peratus sehingga 0.4 peratus (Malek, 2020). Sekiranya harga bahan meningkat dan berlaku perbezaan yang ketara berbanding harga bahan binaan di dalam tender, ini akan menyebabkan kontraktor perlu menanggung pertambahan kos yang tinggi di mana ia akan menyebabkan berlaku peningkatan dalam kos projek pembinaan.

(d) *Bayaran Kemajuan Lambat Diterima*

Bayaran kemajuan merupakan bayaran yang selalunya dibayar kepada kontraktor bagi setiap kerja yang telah siap dilaksanakan. Biasanya, bayaran ini akan dilaksanakan pada setiap hujung bulan. Menurut Othman (2018), kelewatan membayar bayaran kemajuan boleh menjejaskan proses sesuatu

projek. Hal ini disebabkan oleh, ada kemungkinan kontraktor tidak mempunyai pusingan modal yang mencukupi bagi meneruskan kerja-kerja ditapak pembinaan.

2.2 Faktor-Faktor Situasi PKP Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan

Situasi PKP yang berlaku telah memberi kesan kepada kos projek pembinaan. Antara situasi yang berlaku adalah seperti berikut:

(a) *Kelewatan Penghantaran Bahan Binaan*

Kelewatan yang terjadi akan menyebabkan jadual kerja, perubahan terhadap aktiviti kerja, penyambungan semua jenis insuran yang berkaitan, perlanjutan penggunaan peralatan dan jentera di tapak bina, penggunaan sumber manusia yang perlu dilanjutkan masa dan sebagainya (Ahmad Adin, 2019). Faktor-faktor yang menyebabkan situasi ini berlaku adalah:

- (i) Sektor Pembinaan Ditutup
- (ii) Prosedur Meretas Daerah Dan Negeri Yang Diketatkan

(b) *Kenaikan Harga Bahan Binaan*

PKP yang dilaksanakan di Malaysia telah menyebabkan harga bahan binaan seperti besi meningkat sebanyak 48 peratus dan ini akan menyebabkan kos projek pembinaan meningkat dan kontraktor bakal mengalami kerugian (JPM, 2021). Faktor-faktor yang menyebabkan harga bahan binaan meningkat adalah:

- (i) Ketidakstabilan Harga Minyak Mentah di Seluruh Dunia
- (ii) Permintaan Bahan Binaan Melebihi Bekalan Pasaran
- (iii) Kadar Inflasi

(c) *Peningkatan Kluster Tapak Bina*

Menurut Awani (2020), tapak bina dan rumah kongsi yang dikesan terlibat dengan kluster tapak bina diarahkan tutup serta merta bagi memastikan jangkitan dapat dikawal. Peningkatan kluster tapak bina akan menyebabkan tapak bina tersebut ditutup dan sekaligus menyebabkan projek tersebut mengalami kelewatan. Faktor yang menyebabkan situasi ini berlaku adalah:

- (i) Tiada Penjarakan Sosial Di Tapak Bina
- (ii) Tahap Kebersihan Yang Kurang Memuaskan
- (iii) Pergerakan Pekerja Antara Tapak Bina

(d) *Kekurangan Pekerja*

Kekurangan pekerja asing menjadi punca tapak binaan tidak beroperasi sepenuhnya (Bahaudin, 2020). Hal ini akan menyebabkan kerja-kerja tidak dapat disiapkan mengikut jadual yang ditetapkan dan pada masa yang sama ia juga menyebabkan projek mengalami kelewatan. Faktor-faktor yang menyebabkan situasi ini berlaku adalah:

- (i) Sempadan negara ditutup
- (ii) Pekerja Positif COVID-19
- (iii) Bilangan Pekerja Tapak Bina yang Dihadkan Oleh Kerajaan

2.3 Strategi Yang Digunakan Bagi Menghadapi Situasi PKP Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan

Pandemik COVID-19 yang melanda dunia merupakan situasi di luar jangkaan pihak kerajaan dan bagi membendung penyebaran COVID-19, beberapa strategi telah digunakan antaranya ialah pelaksanaan PKP di seluruh negara. Antara strategi yang digunakan adalah:

(a) *Memohon Lanjutan Masa*

Pihak kontraktor boleh memohon lanjutan masa bagi kelewatan yang berpunca daripada *force majeure*. Bagi kontrak yang menggunakan PAM 2006/2008, peruntukan bagi epidemik atau tindakan undang-undang telah sedia termaktub di dalam definisi *force majeure* di dalam Artikel 7(ad) (Lin, 2020).

(b) *Menyediakan Dokumen Sokongan Yang Lengkap*

Menurut Jabatan Perdana Menteri (2021), bagi mendapatkan kebenaran merentas negeri perlu mengisi 2 borang permit pergerakan daerah atau negeri dari balai polis atau dimuat turun dari laman facebook rasmi Polis Di Raja Malaysia. Selain itu, Dokumen sokongan ini diperlukan bagi mendapatkan kelulusan merentas daerah atau negeri dan perlu ditunjukkan kepada petugas sekiranya diminta semasa pemeriksaan polis.

(c) *Melebihi Harga Bahan Binaan Semasa Kerja Menghargai Tender*

Menurut Othman (2018), pihak kontraktor juga boleh melebihi harga kos bahan binaan bagi tujuan menghadapi risiko kenaikan harga bahan pada bila-bila masa. Perkara sebegini dapat mengelakkan kontraktor mengalami kerugian kerana terpaksa menanggung pertambahan kos bahan binaan yang meningkat.

(d) *Memastikan Pekerja Mematuhi SOP*

Pihak kontraktor perlu memastikan pekerja mematuhi SOP pembinaan yang ditetapkan seperti memakai penutup muka menjaga penjarakan sosial, memastikan kebersihan diri dan persekitaran menjalankan saringan dan sebagainya (Kementerian Sumber Manusia, 2021).

(e) *Mengalakkan Pekerja Tempatan Bekerja Di Tapak Bina*

Pihak kontraktor perlu membuka peluang kepada rakyat tempatan untuk bekerja di dalam sektor pembinaan bagi mengatasi masalah kekurangan pekerja akibat PKP (Yusof, 2021). Selain itu, bagi menarik rakyat tempatan bekerja di dalam sektor pembinaan, Lembaga Pembangunan Industri Pembinaan Malaysia (CIDB) menyediakan kursus latihan kepada sesiapa yang berminat untuk bekerja di dalam sektor pembinaan.

3. Kajian Metodologi

Metodologi kajian penting bagi memastikan matlamat dan objektif kajian dapat dipenuhi. Selain itu, metodologi kajian juga perlu dalam memastikan garis panduan untuk mencapai objektif kajian secara sistematik.

3.1 Reka Bentuk Kajian

Dalam reka bentuk kajian ini, kaedah kualitatif digunakan bagi mendapatkan data serta maklumat yang lebih terperinci dan mendalam. Menurut Jasmi (2012), kaedah penyelidikan kualitatif dipilih bagi memastikan kebolehpercayaan data akhir berdasarkan kajian yang dijalankan. Hal ini kerana kaedah kualitatif ini akan menghuraikan dengan lebih jelas tentang sesuatu yang dikaji. Selain itu, melalui kaedah ini juga akan dapat menerangkan tentang sesuatu situasi bagi mendapatkan data dengan lebih mendalam dan menyeluruh.

3.2 Pengumpulan Data

Menurut Hashim (2019), pengumpulan data merupakan peringkat di mana penyelidik menggunakan kaedah dan teknik saintifik bagi mengumpulkan data sistematik untuk tujuan analisis. Di dalam kajian ini, kaedah data yang diperoleh daripada kaedah data primer. Menurut Vicky (2011), data primer adalah data yang berasal dari sumber asli atau sumber pertama. Pengumpulan data primer bagi kajian ini adalah dengan menggunakan instrumen temubual semi struktur. Kaedah temubual semi struktur ialah penyelidik akan menyediakan beberapa soalan utama dan soalan susulan berdasarkan jawapan responden (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2012). Kaedah ini memberikan penyelidik kebebasan untuk menyoal soalan-soalan tambahan dan menyoal dengan lebih terperinci bagi soalan-soalan tertentu semasa proses temubual bersama responden kajian.

3.3 Kaedah Analisis Data

Kaedah menganalisis data yang digunakan dalam kajian ini adalah analisis kandungan. Analisis kandungan merupakan kaedah yang sering digunakan dalam bidang penyelidikan (Nelson & Woods, 2013). Kaedah menganalisis data ini bertujuan untuk mempersembahkan data dalam bentuk penulisan.

4. Dapatan Kajian dan Perbincangan

Bahagian ini menerangkan dapatan kajian daripada soalan temubual yang telah dilakukan kepada 3 orang responden bagi mengkaji berkaitan kesan PKP kepada kos projek pembinaan di Selangor. Kajian menggunakan kaedah kualitatif dan menggunakan instrumen temubual secara semi struktur sebagai kaedah pengumpulan data. Pengumpulan data dilakukan melalui catatan bertulis. Data yang telah dikumpulkan telah dianalisis menggunakan kaedah analisis kandungan.

4.1 Maklumat Responden

Kajian ini melibatkan 3 orang responden yang terdiri dari pengurus projek bagi tapak bina di negeri Selangor. Jadual 1 menunjukkan latar belakang responden yang terlibat di dalam kajian ini.

Jadual 1: Latar Belakang Responden

Responden	Jawatan	Tempoh Pengalaman
R1	Pengurus Projek	24 Tahun
R2	Pengurus Projek	18 Tahun
R3	Pengurus Projek	28 Tahun

Berdasarkan jadual di atas, jawatan ketiga-tiga responden adalah pengurus projek. Ketiga-tiga responden mempunyai pengalaman yang lama dalam industri pembinaan iaitu dalam tempoh 18 tahun hingga 28 tahun. Ini menunjukkan responden yang terlibat dalam kajian ini merupakan responden yang sesuai untuk menjawab persoalan kajian bagi kajian ini. Ini jelas menunjukkan semakin berpengalaman seseorang responden, ia menjadikan objektif kajian yang dilakukan menjadi lebih sah dan jitu (Othman, 2018).

4.2 Faktor-Faktor Situasi PKP Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan Di Selangor

Bahagian ini ialah untuk mengkaji faktor-faktor situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan di Selangor. Jadual 2 menunjukkan faktor-faktor situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan di Selangor.

Jadual 2: Faktor-Faktor Situasi PKP Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan Di Selangor

Situasi	Faktor	R1	R2	R3
Kelewatan Penghantaran Bahan Binaan	Sektor pembinaan ditutup	/	X	/
	Prosedur merentas daerah dan negeri yang diketatkan	/	X	X
Kenaikan Harga Bahan Binaan	Ketidakstabilan harga minyak mentah di seluruh dunia	X	/	X
	Permintaan bahan binaan yang melebihi bekalan pasaran	/	X	/
	Kadar inflasi	X	/	X
	Tiada penjarakan fizikal di tapak bina	/	/	/
Peningkatan Kluster Tapak Bina	Tahap kebersihan diri yang kurang memuaskan	X	X	X
	Pergerakan pekerja antara tapak bina	X	X	/
	Sempadan negara ditutup	/	/	X
Kekurangan Pekerja	Pekerja tapak bina positif COVID-19	X	/	X
	Bilangan Pekerja tapak bina yang dihadkan oleh kerajaan	/	/	/

Berdasarkan maklumat Jadual 2, terdapat satu faktor situasi PKP yang tidak memberi kesan kepada kos projek pembinaan iaitu tahap kebersihan diri yang kurang memuaskan. Namun, semua responden bersetuju dengan faktor tiada penjarakan fizikal di tapak bina yang telah menyebabkan peningkatan kluster tapak bina dan bilangan pekerja yang dihadkan di tapak bina merupakan faktor utama yang memberi kesan kepada peningkatan kos projek pembinaan di Selangor.

(a) *Kelewatan Penghantaran Bahan Binaan*

R1 dan R3 bersetuju bahawa situasi kelewatan penghantaran bahan binaan berpunca daripada sektor pembinaan yang ditutup manakala R2 tidak bersetuju dengan faktor tersebut. Menurut R1 dan R3 penutupan sektor pembinaan menyebabkan negara-negara luar yang membekalkan bahan binaan tidak dapat mengimport bahan binaan ke Malaysia dan menyebabkan berlaku kelewatan penghantaran bahan binaan. Di samping itu R1 turut bersetuju bahawa prosedur merentas daerah dan negeri yang diketatkan menjadi punca bagi kelewatan penghantaran bahan binaan di tapak bina akibat daripada perlu mematuhi prosedur yang banyak dan sekali gus menyebabkan kerja-kerja di tapak bina yang memerlukan bahan binaan tersebut ditangguhkan sehingga bahan binaan tersebut sampai di tapak bina.

(b) *Kenaikan Harga Bahan Binaan*

R1 dan R3 bersetuju bahawa kenaikan harga bahan binaan disebabkan oleh permintaan bahan binaan melebihi bekalan pasaran. Menurut R1 dan R3, permintaan bahan binaan yang tinggi oleh pihak kontraktor bagi mempercepatkan kerja-kerja pembinaan menyebabkan pihak pembekal meningkatkan harga bahan binaan tersebut. R3 turut menambah bahawa kesukaran bagi mendapatkan bahan binaan turut menjadi punca kepada peningkatan harga bahan binaan semasa tempoh PKP. Namun, R2 mempunyai pendapat yang berbeza dimana situasi kenaikan harga bahan binaan adalah disebabkan ketidakstabilan harga minyak mentah di seluruh dunia dan kadar inflasi. Menurut R2, peningkatan harga minyak yang berlaku kebelakangan semasa pandemik dan kadar inflasi yang bertambah menyebabkan bahan binaan meningkat 100% dari harga asal.

(c) Peningkatan Kluster Tapak Bina

Ketiga-tiga responden bersetuju bahawa faktor peningkatan kluster tapak bina adalah disebabkan oleh tiada penjarakan fizikal di tapak bina namun mereka mempunyai penambahan pendapat yang berbeza. Menurut R1, rumah kongsi yang tidak mengikut standard JKP menyebabkan kesukaran pekerja buruh untuk melakukan penjarakan sosial. R2 menyatakan bahawa walaupun peningkatan kluster melibatkan tapak bina disebabkan oleh tiada penjarakan fizikal di tapak bina, namun kurang pengawasan dan pemantauan SOP daripada pihak majikan, SHO dan SSS adalah faktor utama kepada peningkatan kluster sedia ada. Berikut adalah pendapat R3 mengenai faktor pergerakan pekerja antara tapak pembinaan telah dikenal pasti sebagai punca utama penularan COVID-19 di tapak pembinaan.

“saya bersetuju dengan faktor pertama iaitu tiada penjarakan fizikal turut menjadi punca kepada peningkatan kluster tapak bina. Namun, pergerakan pekerja antara tapak pembinaan telah dikenal pasti sebagai punca utama penularan COVID-19 di tapak pembinaan. Kluster Damanlela adalah contoh sehingga menyebabkan lima projek pembinaan terjejas dengan teruk.”

(d) Kekurangan Pekerja

R1 dan R2 bersetuju bahawa sempadan negara ditutup merupakan faktor kepada kekurangan pekerja dimana terdapat pekerja yang pulang bercuti ke negara masing-masing tidak dapat masuk ke Malaysia dan kontraktor perlu menggunakan pekerja sedia ada bagi meneruskan kerja-kerja di tapak bina. R1 turut menambah bahawa kerajaan juga mengadakan program di bawah imigresen untuk menghantar pekerja warga asing ke negara asal ekoran daripada penamatan kontrak, permit pekerja dan sebagainya. Berikut adalah pendapat daripada R2 mengenai faktor kedua iaitu pekerja tapak bina positif COVID-19.

“Akibat daripada ramai pekerja sedia ada positif COVID-19, ia telah menyebabkan tapak pembinaan perlu ditutup dan mengalami kekurangan pekerja untuk meneruskan kerja-kerja yang tergendala dan menyebabkan projek mengalami kelewatan dari segi tempoh masa yang ditetapkan.”

Ketiga-tiga responden bersetuju dengan faktor terakhir iaitu bilangan pekerja tapak bina yang dihadkan oleh kerajaan. Mereka menyatakan bahawa kerajaan telah meletakkan had kapasiti bagi setiap tapak bina hanya boleh mempunyai 50% hingga 60% dari bilangan asal pekerja sedia ada pada satu-satu masa bagi memastikan SOP di tapak bina dapat dilakukan. Perkara ini telah menyebabkan timbul masalah bagi meneruskan kerja-kerja binaan yang tergendala akibat daripada pengurangan bilangan pekerja dimana kemajuan kerja-kerja binaan menjadi lambat dan tidak dapat disiapkan dalam tempoh yang ditetapkan.

4.3 Strategi Yang Digunapakai Bagi Menghadapi Situasi Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan Semasa PKP Di Selangor

Bahagian ini menerangkan strategi yang digunapakai bagi menghadapi situasi yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan. Jadual 3 menunjukkan dapatan berkaitan strategi bagi menghadapi situasi PKP kepada kos projek pembinaan.

Jadual 3: Strategi Yang Digunapakai Bagi Menghadapi Situasi PKP Yang Memberi Kesan Kepada Kos Projek Pembinaan

Strategi	R1	R2	R3
Memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan	/	/	/
Menyediakan dokumen sokongan yang lengkap	/	/	/

Melebihi harga bahan binaan semasa kerja mengharga tender	X	X	X
Memastikan pekerja mematuhi SOP	/	/	/
Menggalakan pekerja tempatan bekerja di tapak bina	X	X	X

Merujuk Jadual 3 di atas, terdapat beberapa strategi yang telah dipersetujui oleh ketiga-tiga responden iaitu memohon lanjutan masa, menyediakan dokumen sokongan yang lengkap dan memastikan pekerja mematuhi SOP.

Strategi pertama ialah memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan dimana ketiga-tiga responden berpendapat bahawa EOT boleh memohon dengan mengemukakan dokumen sokongan serta pemberitahuan notis awal kepada pihak berwajib. Berikut adalah penambahan pendapat daripada R3.

“Kontraktor boleh memohon EOT dengan mengemukakan dokumen berkaitan namun masih ada peluang untuk tidak dapat EOT dan menyebabkan pertambahan kos berlaku dan pertambahan kos tersebut perlu ditanggung oleh pihak kontraktor.”

Strategi yang kedua adalah menyediakan dokumen sokongan yang lengkap. Ketiga-tiga responden bersetuju bahawa dengan menyediakan dokumen seperti surat kebenaran bekerja dari pihak majikan sudah cukup untuk mempercepatkan proses penghantaran bahan binaan. R1 dan R3 menambah kenyataan iaitu surat MITI juga perlu dibekalkan bagi mempercepatkan proses penghantaran bahan binaan. R2 turut menambah cadangan bagi mempercepatkan proses penghantaran bahan binaan iaitu Pihak kontraktor juga boleh berurusan dengan pihak pembekal bahan binaan yang sama daerah atau negeri dengan tapak pembinaan. Perkara sebegini dapat mempercepatkan penghantaran bagi sesetengah bahan binaan.

Strategi terakhir adalah memastikan pekerja mematuhi SOP. Ketiga-tiga responden bersetuju dengan strategi yang dikemukakan. R1 berpendapat bahawa pematuhan SOP yang ditetapkan oleh pihak kerajaan seperti penghadkan bilangan pekerja Berjaya mengawal jangkitan COVID-19 dan sekali gus mengurangkan kluster melibatkan tapak bina. Selain itu, R2 berpendapat pematuhan SOP yang dilakukan bukan sahaja dapat mengawal jangkitan di tapak bina tapi turut dapat memastikan kerja-kerja di tapak bina dapat diteruskan tanpa gangguan dari pelanggaran SOP yang ditetapkan. R3 pula berpendapat pematuhan SOP bagi kalangan pekerja buruh amat penting kerana kebiasaannya pekerja buruh ini berkumpul beramai-ramai terutama bagi yang berkongsi rumah dan keboleh jangkitan antara pekerja buruh ini tinggi sekiranya SOP gagal di patuhi.

4.4 Perbincangan

Dapatan kajian mendapati pelaksanaan PKP di seluruh negara memberi kesan yang besar kepada projek pembinaan dimana ia menyebabkan kelewatan bagi penyediaan projek dan perkembangan projek tersebut. Menurut Abdul Rahman (2018), kelewatan di dalam industri pembinaan merupakan fenomena yang sering terjadi terutamanya jika berlaku *force majeure* seperti bencana alam, wabak penyakit dan sebagainya. *Force majeure* yang terjadi akan mengganggu perkembangan kerja yang telah dirancang. Kajian ini selari dengan kajian Sis *et al.* (2021) yang menunjukkan perkembangan kerja pembinaan projek landasan keretapi berkembar elektrik Gemas – Johor Bahru menjadi lambat ketika pelaksanaan PKP.

Kajian berkenaan faktor situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan di Selangor jelas menunjukkan semua responden bersetuju dengan faktor tiada penjarakan fizikal di tapak bina dan bilangan pekerja yang dihadkan di tapak bina merupakan faktor utama yang memberi kesan kepada

peningkatan kos projek pembinaan di Selangor sepanjang tempoh pelaksanaan PKP. Dapatan kajian menunjukkan bahawa penghadkan bilangan pekerja di tapak pembinaan dan arahan bagi melaksanakan penjarakan sosial di tapak bina oleh pihak kerajaan adalah bertujuan untuk memastikan pelaksanaan SOP dilakukan tanpa sebarang pengecualian. Menurut Abdul Aziz (2021), pelaksanaan SOP di tapak bina bertujuan untuk membendung penularan wabak jangkitan COVID-19 yang lebih meluas dalam tapak pembinaan sehingga boleh menjejaskan kesinambungan industri pembinaan yang baru beroperasi kembali. Namun, pelaksanaan SOP yang ditetapkan seperti mengurangkan bilangan pekerja telah menyebabkan kemajuan kerja menjadi lambat dan berlaku kelewatan bagi kerja-kerja pembinaan yang sedang dilakukan dan akhirnya memberikan implikasi peningkatan kos projek pembinaan.

Kajian berkenaan strategi yang digunakan bagi menghadapi situasi yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan semasa PKP di Selangor jelas menunjukkan ketiga-tiga responden bersetuju strategi yang boleh digunakan adalah memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan, menyediakan dokumen sokongan yang lengkap dan memastikan pekerja mematuhi SOP. Strategi pertama bagi kajian ini iaitu memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan untuk mengurangkan kerugian yang dihadapi oleh pihak kontraktor adalah selari dengan kajian Razak *et al.* (2021) dimana kelewatan projek yang berpunca daripada *force majeure*, kelewatan bahan binaan dan kelambatan pihak pembekal membolehkan pihak kontraktor memohon lanjutan masa bagi sesuatu projek dan bebas daripada membayar ganti rugi. Dapatan kajian menunjukkan penyediaan dokumen sokongan penting bagi membolehkan aktiviti penghantaran bahan binaan ke tapak bina. Menurut Badra (2021), aktiviti merentas negeri atau daerah hanya dibenarkan sekiranya mempunyai surat bekerja, permit merentas negeri atau daerah. Strategi terakhir bagi kajian ini adalah memastikan pekerja mematuhi SOP dimana ia selari dengan kajian Syed Zakaria & Mahinder (2021) iaitu pematuhan SOP di tapak bina penting bagi mengurangkan risiko jangkitan dan pengurangan pekerja sedia ada bagi meneruskan kerja-kerja di tapak bina.

5. Kesimpulan

Dapat dirumuskan bahawa kajian ini telah mencapai objektif seperti yang dinyatakan di dalam dapatan kajian. Objektif pertama yang tercapai adalah mengenalpasti faktor-faktor situasi PKP yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan di Selangor iaitu tiada penjarakan fizikal di tapak bina yang telah menyebabkan peningkatan kluster tapak bina dan bilangan pekerja yang dihadkan di tapak bina. Objektif kedua atau terakhir yang tercapai ialah mengenalpasti strategi yang digunapakai bagi menghadapi situasi yang memberi kesan kepada kos projek pembinaan semasa PKP di Selangor iaitu memohon lanjutan masa bagi projek pembinaan, menyediakan dokumen sokongan yang lengkap dan memastikan pekerja mematuhi SOP. Kajian ini turut membenarkan dan seterusnya melakukan penambahbaikan berdasarkan kajian sedia ada. Antara kajian lanjutan yang boleh dilakukan ialah mengkaji kesan peningkatan kos buruh kepada kos projek pembinaan dan mengkaji pengawalan kos projek oleh pihak kontraktor. Diharapkan kajian yang dilakukan sedikit sebanyak dapat membantu pihak industri dan akademik dalam mengenalpasti faktor situasi dan strategi yang digunapakai bagi menghadapi peningkatan kos projek pembinaan sepanjang tempoh pelaksanaan PKP ini

Penghargaan

Penulis ingin merakamkan setinggi penghargaan kepada UTHM dan pihak responden yang terdiri daripada pengurus projek di atas segala sokongan dan kerjasama yang telah diberikan.

Rujukan

- Abdul Aziz, H. (2021). *Penggerak industri pembinaan kena patuh SOP terkini*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2021/05/820301/penggerak-industri-pembinaan-kena-patuh-sop-terkini>
- Abdul Rahman, H. R. (2018, February 9). *Kesan Kelewatan Pembinaan Terhadap Keseluruhan Masa Projek / Servis Jurutera Perunding*. <https://ipm.my/kesan-kelewatan-pembinaan-terhadap-keseluruhan-masa-projek/>
- Astro Awani. (2021, January 20). *Kenaikan harga besi bebakan pemaju, kontraktor / Astro Awani*. Astro Awani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/kenaikan-harga-besi-bebakan-pemaju-kontraktor-278782>
- Awani, A. (2020, May 26). *Kluster baharu: Tapak pembinaan dan rumah kongsi diarah tutup*. Astro Awani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/kluster-baharu-tapak-pembinaan-dan-rumah-kongsi-diarah-tutup-244370>
- Badra. (2021). *SOP PKP 2.0 Di Kawasan PKP, PKPB & PKPP (Terkini 12 Januari 2021)*. Harian Post. <https://harianpost.my/sop-pkpb-pkpp-2021-januari/>
- Bahaudin, N. H. (2020, July 5). *Kurang pekerja warga asing punca tapak binaan tidak beroperasi*. *My Metro*. <https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2020/07/596775/kurang-pekerja-warga-asing-punca-tapak-binaan-tidak-beroperasi>
- Bernama. (2020a, March 17). *Kronologi COVID-19 di Malaysia*. *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/03/666122/kronologi-covid-19-di-malaysia>
- Bernama. (2020b, November 18). *Dua tapak bina Kluster Damanlela ditutup*. *Sinar Harian*. <https://www.sinarharian.com.my/article/110827/BERITA/Nasional/Dua-tapak-bina-Kluster-Damanlela-ditutup>
- Bernama. (2020c, December 22). *COVID-19 beri kesan besar ke atas sektor pembinaan - CIDB*. *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/bisnes/lain-lain/2020/12/767761/covid-19-beri-kesan-besar-ke-atas-sektor-pembinaan-cidb>
- Kasim, N. (2020, June 26). *Pemain industri pembinaan kena manfaat teknologi*. *Berita Harian Online*. <https://www.bharian.com.my/rencana/komentar/2020/06/704300/pemain-industri-pembinaan-kena-manfaat-teknologi>
- Khan, R. A., Liew, M. S., & Ghazali, Z. (2014). *Malaysian Construction Sector and Malaysia Vision 2020: Developed Nation Status*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 109, 507–513. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.498>
- Mat Ruzki, R. (2020, December 10). *COVID-19: Tiga kluster baharu tapak bina*. *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/12/763757/covid-19-tiga-kluster-baharu-tapak-bina>
- Mohamad, N., & Jamaluddin, N. (2020, May 10). *Pandemik Covid-19: Norma baharu dalam industri pembinaan di Malaysia – Berita UTHM*. UTHM News. <https://news.uthm.edu.my/ms/2020/05/pandemik-covid-19-norma-baharu-dalam-industri-pembinaan-di-malaysia/>
- Nawawi, M. H. (2020, September 22). *Kerugian industri pembinaan turun RM6.9 bilion [METROTV]*. *My Metro*. <https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2020/09/623215/kerugian-industri-pembinaan-turun-rm69-bilion-metrotv>
- Othman, M. H. (2018). *Strategi Pengurusan Kos yang Berkesan di Tapak Bina*. Universiti Teknologi Malaysia.
- Razak, N. N., Nasid Masrom, M. A., Khalid, Z., Mohd Noh, H., & Sarpin, N. (2021). *Amalan-Amalan Terbaik Dalam Penilaian Permohonan Lanjutan Masa Bagi Pembinaan Projek Infrastruktur*. 415-428. Universiti Tun Hussein Onn Malaysia
- Saari, M. Y. (2020, March 31). *COVID-19: Malaysia sedang alami perubahan ekonomi total, ini 8 langkah persediaan / Astro Awani*. Astro Awani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/covid19-malaysia-sedang-alami-perubahan-ekonomi-total-ini-8-langkah-persediaan-236161>
- Sis, N. F., Nasid Masrom, M. A., Khalid, Z., Zailawati, H., & Shareh Musa, S. M. (2021). *Kelewatan Projek Landasan Keretapi Berkembar Elektrik Gemas-Johor Bahru dalam Era Pandemik*. 383–394. <https://publisher.uthm.edu.my/periodicals/index.php/rmtb/article/view/4937/1122>
- Syed Zakaria, S. A., & Mahinder, A. K. (2021). *Impacts of Covid-19 Outbreak on Civil Engineering Activities in The Malaysian Construction Industry: A Review* [Universiti Kebangsaan Malaysia]. <https://www.ukm.my/jkukm/wp-content/uploads/2021/3303/10.pdf>